

feedback

Nieuwsbrief van het Productschap Diervoeder - april 2005

Evaluatie dioxineaffaire

PDV wenst scherpere sanctionering

Verontreinigde mergelklei in een aardappelsorteerbad leidde vorig jaar tot een dioxineaffaire. De veroorzaker van het incident bleek een GMP+-gecertificeerd bedrijf. Het Productschap Diervoeder (PDV) onderzocht de zaak, stelde vast wat goed ging bij de aanpak van dit incident en wat beter kan.

In oktober werd naar aanleiding van een routinecontrole in de zuivelsector duidelijk dat er met dioxine verontreinigde aardappelsnipperen en -stoomschillen in de handel waren gebracht. De oorzaak was het gebruik van verontreinigde mergelklei in een sorteerbad. Ondanks de verontreiniging kon snel worden vastgesteld dat er geen gevaar was voor de dier- of volksgezondheid. De verontreinigde producten werden teruggehaald. Onderzoek door de certificatie-instelling wees uit dat er tekortkomingen waren in de risicobeoordeling en in-gangscntrole bij het bedrijf in kwestie,

Het PDV wil onnodige blokkades van veehouderijen voorkomen

McCain. De onderneming heeft de geconstateerde afwijkingen onmiddellijk hersteld. Bij wijze van maatregel is het bedrijf onder verscherpte controle gesteld. Zes maanden lang moet het maandelijkse, onaangekondigde controles door de certificatie-instelling ondergaan.

De verontreiniging heeft ertoe geleid dat de richtlijnen voor de productiewijze van aardappelsnipperen en -stoomschillen zijn aangescherpt. Uit de evaluatie door het Productschap Diervoeder zijn echter meer conclusies getrokken. Zo pleit het PDV voor toepassing van het voorzorgsprincipe, op basis waarvan de sector zelf veehouderijen tijdelijk blokkeert. Bovendien

wil het productschap bij calamiteiten voortaan een crisisberaad instellen met betrokken bedrijfsleven en brancheorganisaties, zoals ook bij het bietenpulpincident daarna is gebeurd.

Onnodige blokkades voorkomen

Daarnaast herhaalt het PDV een onderzoek naar het gebruik van technische hulpstoffen - zoals mergelklei - in de voedingsmiddelen- en diervoedersector. Dit bepaalt mede hoe de risico's van dergelijke stoffen beter in kaart kunnen worden gebracht, bijvoorbeeld door beperkingen of aangescherpte voorwaarden te stellen aan het gebruik van hulpstoffen.

Verder roept het productschap de overheid nogmaals op om het UBN-bestand openbaar te maken, om gegevens van de overheidscontrole beschikbaar te stellen en ook gegevens van bedrijven en productschap in ogenschouw te nemen. Zo kunnen onnodige blokkades van veehouderijen voorkomen worden.

Het evaluatierapport van de dioxine-affaire is te vinden op de website van het productschap: www.pdv.nl. Naar aanleiding van de bespreking van het rapport in het bestuur, bereidt het PDV nu een voorstel voor om het sanctioneringsbeleid ten aanzien van GMP+-gecertificeerde ondernemingen aan te scherpen.

Toekomstverkenning PDV

Het Productschap Diervoeder gaat een strategische toekomstverkenning uitvoeren. Hierbij wordt in kaart gebracht wat de noodzaak is van het PDV en welke taken er voor het productschap te verwachten zijn in de toekomst. De toekomstverkenning wordt gedaan op verzoek van het bedrijfsleven en de overheid. Zij willen meer duidelijkheid over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van bedrijfslichamen voordat kabinet en parlement verdere beslissingen daarover nemen. De verkenning geldt dan ook voor alle product- en bedrijfsschappen.

Draagvlak

Onderwerpen die in de toekomstverkenning naar voren komen, zijn onder andere verantwoording over het algemeen en sectoraal belang van PDV-activiteiten en onderzoek naar draagvlak hiervoor binnen de sector. Ook de betrokkenheid van niet-georganiseerde ondernemers bij productschapsactiviteiten en de deelname en vertegenwoordiging van ondernemers- en werknemersorganisaties worden aan de orde gesteld. De verkenning moet verder inzicht geven in de mogelijkheden voor verdergaande samenwerking tussen schappen en de betekenis van economische ontwikkelingen voor het PDV. Het kabinet wil voor eind 2005 beschikken over de uitkomsten van de verkenning.

Al eerder ontwikkelde het PDV samen met de andere akkerbouwproduct-schappen de visie *Op weg naar 2010*. Deze is te lezen op www.pdv.nl.

Ook Thaise rietmelassebranche wil

Thailand is van oudsher een belangrijke leverancier van de mengvoedergrondstof tapioca, ook wel maniok genoemd. Maar de kans dat Nederlands diervoeder binnenkort ook Thaise melasse bevat, behoort ook tot de mogelijkheden. Het Aziatische land ziet Europa namelijk steeds meer als een aantrekkelijke en interessante afzetmarkt.

Tapioca is het zetmeel van de wortel van de maniok of cassave. Deze cassave komt oorspronkelijk uit Zuid-Amerika. Het zetmeel heeft een bindende kwaliteit en wordt onder andere gebruikt voor mengvoerders als energiebron. Mengvoeder voor varkens kan bijvoorbeeld voor wel een kwart uit tapioca bestaan, afhankelijk van de prijzen van andere grondstoffen. Het overgrote deel van de tapioca

voor de diervoederindustrie komt uit Thailand. Het is één van de belangrijkste exportproducten en het land is er erg afhankelijk van. Nederland importeerde vorig jaar in totaal 753.269 ton tapioca waarvan 587.635 ton uit Thailand.

Minder tapioca

Tapioca is populair omdat het vergeleken met graan een relatief goedkope zetmeelleverancier is. Door de daling van de graanprijzen in Europa is de export van tapioca naar Nederland de laatste jaren echter drastisch gedaald. Exporteerde Thailand in 1999 nog 1.814.059 ton naar Nederland, in 2002 was dat nog maar 324.146. Met de 587.635 ton van vorig jaar stijgt de uitvoer weer een beetje. Het Aziatische land exporteerde de afgelopen jaren ook tapioca naar Zuid-Korea, Taiwan en China als veevoedergrondstof en voor alcoholproductie.

Melasse

Ook melasse wordt geëxporteerd, maar tot op heden niet naar Europa. Afgezien van incidentele vrachten in het verleden, gaan alle vrachten naar andere Aziatische landen. Vooral China is een groot afnemer van Thaise melasse. Melasse ontstaat bij riet-suikerbereiding voor alcoholproductie. Rum bijvoorbeeld, wordt gemaakt van melasse. De grootste rietsuikerproducent in Thailand verwerkt met vijf productielocaties een vijfde van de Thaise productie aan suikerriet. De kans bestaat dat deze rietsuikerproducent binnenkort ook melasse gaat exporteren naar de Nederlandse markt. Tot voor kort kwam melasse voor de Europese markt vooral uit Pakistan. Door meer vraag naar Pakistaanse melasse uit India - dat overheidssteun krijgt voor de productie van alcohol als brandstof - zoeken de Europese importeurs naar andere leveranciers, zoals Thailand.

GMP+-borging vereist

Als Thaise producenten én exporteurs van rietmelasse aan Nederlandse diervoederproducenten willen leveren, moeten ze voldoen aan de voorwaarden die hier gelden voor goed en veilig diervoeder volgens GMP+. Zo kan melasse alleen verscheept worden naar GMP-afnemers als de terminal waar de melasse werd opgeslagen en de exporteur gecertificeerd zijn. Ook voor de suikerfabriek geldt de voorwaarde voor borging volgens GMP+. Veel rietsuikerfabrieken zijn hard bezig

Rietmelassetransport

Kwaliteitsimpuls ZG Raiffeisen dankzij

ZG Raiffeisen eG Karlsruhe is sinds 2002 met alle productie-locaties GMP+-gecertificeerd. ZG Raiffeisen is een agrarische coöperatie, die zich toelegt op de in- en verkoop van onder andere diervoeder (in hoofdzaak graan), zaad, gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en machines. Ons werkgebied is de regio Baden in Zuid-Duitsland.

De introductie van GMP+ heeft het kwaliteitsbeleid van ons bedrijf een geweldige impuls gegeven. De kwaliteitsimpuls betreft vooral het verzamelen, de opslag en de verlading van de diervoedergrondstoffen. De grondprincipes voor ons kwaliteitsmanagementsysteem zijn overigens al in 1996 gelegd met DIN NEN ISO 9001.

ZG Raiffeisen heeft voor het kwaliteitsmanagement een eigen afdeling Risico- en kwaliteitsmanagement. Met de implementatie van GMP+ zijn in de regio vijftien kwaliteitsmanagementverantwoordelijken belast, die nauw samenwerken met de silo-beheerders. Al onze medewerkers zijn zo goed ingevoerd in het GMP+-systeem, dat de auditoren van de certificatie-instelling SGS-ICS op de werkvloer discussies op hoog niveau kunnen voeren over de borging.

Door de introductie van GMP+ wordt in de silo's bewuster omgegaan met het graan. Meer dan voorheen wordt er gelet op mogelijke gevaren en risico's die het product kan lopen.

De hygiënestandaard bij de opslag is aangescherpt. Door de gedetailleerdere registratie is bovendien de afwikkeling van de ontvangst en het bewaar- en verwerkingstraject van het product transparanter geworden.

Ook onze leveranciers, de boeren, en de bij het kwaliteitsmanagementsysteem aangesloten handelsbedrijven zijn zich bewuster van hun verantwoordelijkheid. De boeren beseffen dat zij onderdeel zijn van de keten van voedselveiligheid. ZG Raiffeisen heeft voor hen een kwaliteitsborgingsproject opgezet rond het thema 'Teelt, oogst- en boerderijopslag', zodat zij zich bij ons kwaliteitsmanagementsysteem kunnen aansluiten. Via ZG Raiffeisen zijn inmiddels tien andere handelsbedrijven (toeleveranciers) eveneens gecertificeerd voor GMP+.

GMP+ pakt goed uit. Onze kwaliteitsstandaard wordt op grond van klantenaudits en interne audits met daarin de nadruk op hygiëne, traceerbaarheid en registratie, permanent gecontroleerd en verbeterd. Door de consequente borgingsaanpak heeft Raiffeisen aan imago gewonnen en hebben we onze marktpositie versterkt.

De traceerbaarheid van een bulkproduct zoals graan, heeft natuurlijk haar grenzen. In Duitsland is voor een groot aantal agrarische bedrijven certificering volgens GMP11 niet realis-

GMP+

met het implementeren van GMP+. Van de 33 gecertificeerde bedrijven in Thailand is nu het overgrote deel tapiocaleverancier. Deze bedrijven geven aan dat ze voordeel hebben van de GMP-regeling. Hun bedrijfsvoering is er efficiënter door geworden en dankzij het kwaliteitsborgingsysteem hebben ze een betere registratie en dus ook traceerbaarheid van de productstromen.

Champignonvoetjes geen veevoer

Champignonvoetjes zijn geen voedermiddel, maar een afvalstof. Het PDV heeft daarom de GMP+-regeling aangepast en champignonvoetjes en champignonmoes op de negatieve lijst geplaatst. Daarmee wil het productschap waarborgen dat de producten niet als voedermiddel in de handel worden gebracht.

Champignonvoetjes zijn mogelijk een gevaarlijke afvalstof, omdat de concentratie aan residuen van bestrijdingsmiddelen hoger kunnen zijn dan toegestaan. Het productschap adviseert veehouders dringend geen champignonvoetjes of champignonmoes als voedermiddel aan te kopen of te vervoederen. Als zij deze producten als veevoer krijgen aangeboden, moeten ze dit melden aan de Voedsel en Warenautoriteit en het PDV, onder vermelding van relevante gegevens, zodat hiertegen kan worden opgetreden.

GMP+

tisch. Daarvoor zijn de bedrijven - vooral in het zuiden - te klein. Toch is borging wel degelijk mogelijk. Het uiteindelijke doel moet zijn de realisering van een maximale traceerbaarheid. De coöperatie heeft in verband hiermee bij de oogst 2004 voor het eerst monsters genomen van elke levering geconserveerde vochtige mais om de keten van traceerbaarheid tot aan de boerderij te kunnen sluiten. Waar het aan ontbreekt, zijn snelmeetmethodes waarmee in de praktijk snel een contaminatie, bijvoorbeeld mycotoxines, kan worden vastgesteld en geanalyseerd. Tijd is een cruciale factor bij het indammen van risico's.

Stefan Hodapp
Kwaliteitsmanager Raiffeisen-Gruppe

Duitse QS accepteert GMP+

Het Duitse kwaliteitssysteem QS Qualität und Sicherheit GmbH heeft de GMP+-standaard voor grondstoffen-, premix- en mengvoederproducenten als gelijkwaardig geaccepteerd. Dit biedt voordelen voor de betreffende GMP+-gecertificeerde producenten die leveren aan veehouderijen die aan QS deelnemen. Werd voorheen een afzonderlijke audit voor dit doel gevraagd, deze verplichting komt voor Nederlandse bedrijven met de acceptatie te vervallen.

Blij met de overeenkomst schudden PDV-secretaris Johan den Hartog en QS-directeur Hermann-Josef Nienhoff elkaar de hand

Een groot aantal aan QS deelnemende veehouderijen in Duitsland en Nederland neemt diervoeders af van voerleveranciers die GMP+-gecertificeerd zijn. De waarborgen die GMP+ biedt aan de diervoederproductie zijn voor QS aanleiding geweest om tot acceptatie over te gaan. De positieve beoordeling betreft zowel de inhoud van de standaard als de certificatie

en controle door onafhankelijke instellingen.

Onderdeel van de acceptatie is de mogelijkheid die QS nu heeft om auditrapporten van de bedrijven op te vragen. Bedrijven moeten de auditberichten op aanvraag aan QS overdragen. GMP+-gecertificeerde diervoederbedrijven zijn dankzij de acceptatie QS-waardig.

Bietenpulpincident voorkomen

De dioxineaffaire was nog maar net achter de rug, toen de diervoedersector met een nieuwe verontreiniging van een grondstof werd geconfronteerd. Afgelopen november werden botfragmenten aangetroffen in Duitse bietenpulp en later ook in Nederlandse. Vroegtijdig ingrijpen door de sector en het productschap voorkwam echter vervuiling van diervoeder.

De bietenpulpverontreiniging werd waarschijnlijk veroorzaakt door het gebruik van beenderfosfaat als meststof. Uit voorzorg werd daarom het gebruik van Duitse bietenpulp stopgezet. Het PDV voorkwam de verspreiding van al in omloop zijnde verontreinigde producten door een protocol met monitoringseisen voorafgaand aan levering (quarantaine) in te stellen. Daarnaast gold er een geïntensiveerd controleregime voor Duitse bietenpulp via dubbele monsternamen en analyse van de pulp.

Ook wees het productschap vijf bedrijfslocaties in Duitsland aan waar GMP+-gecertificeerde bedrijven voorlopig geen bietenpulp van konden afnemen. Gelijktijdig werd een intensief monitoringsprogramma voor andere oorsprongen, inclusief Nederland, ingevoerd. Toen daaruit bleek dat ook in

een Nederlandse partij botfragmenten zaten, is onmiddellijk hetzelfde protocol op Nederlandse bietenpulp toegepast.

Schrik

Het PDV zette een speciaal auditteam in om audits bij de betrokken Duitse bedrijven uit te voeren. Daarin zaten auditoren van de betrokken certificatie-instellingen, het bedrijfsleven en het productschap. Edwin van Bussel, die namens het PDV in het team zat, was onder de indruk van de verleende medewerking door de Duitse suikersector. "De schrik zat er daar goed in. De Duitsers hebben alles op alles gezet om verdere negatieve gevolgen voor de voersector te voorkomen." Dankzij de snelle inzet van het auditteam konden in korte tijd zo'n 1.000 partijen bietenpulp dubbel worden bemonsterd en geanalyseerd. Hiervan bleken elf partijen positief te zijn, waaronder een afkomstig uit Nederland. De elf partijen zijn inmiddels vernietigd. Naar aanleiding van de bietenpulp-affaire heeft het productschap besloten om de monitoringseisen extra kracht bij te zetten door het niet nakomen van monsternamen- en analyseverplichtingen te beboeten. Verder zijn de positieve ervaringen met het snel inzetten van het speciale auditteam aanleiding geweest om de GMP+-regeling uit te breiden op dit punt, zodat het team vaker gebruikt kan worden.

Strengere controle diervoedertransport

Het transport van diervoeders wordt in de toekomst strenger gecontroleerd. Dat hebben het Productschap Diervoeder en Transport en Logistiek Nederland (TLN) onlangs besloten. De aanscherping betreft vooral de onaangekondigde controle. De melding door de certificerende instelling maximaal 24 uur van tevoren, komt te vervallen. Bovendien gaan de certificerende instellingen meer bulkwagens aan de poort van de bedrijven controleren, zodat de controles effectiever kunnen worden uitgevoerd.

Per 1 juli begint een proef van de aangescherpte controle die een jaar zal duren. Als de proef slaagt, zal de GMP-regeling transport definitief worden aangescherpt. De verwachting

stemmen met buitenlandse brancheorganisaties in de transportsector. Er doen namelijk ook veel buitenlandse transporteurs mee aan de GMP-regeling. In totaal zijn 2.100 transporteurs GMP-gecertificeerd, waarvan 961 in Nederland.

Gerichte actie

Het productschap en TLN hebben vastgesteld dat verreweg de meeste transportbedrijven zich houden aan de kwaliteitseisen van de GMP-regeling. Dit in tegenstelling tot berichtgeving over structurele problemen met het transport van diervoeders. Een enkeling houdt zich niet aan de regels. Zo zijn er vorig jaar dertien GMP-certificaten geschorst en drie definitief ingetrokken in de Nederlandse en Duitse transportsector. Daarnaast hebben het afgelopen jaar een kleine 50 transportbedrijven op eigen verzoek het GMP-certificaat opgegeven. Het PDV schrijft deze ontwikkeling toe aan het feit dat het voor sommige bedrijven steeds moeilijker wordt om aan de richtlijnen te voldoen. Desondanks blijft het productschap

is dat de aanscherping van diervoedertransport ook de kosten voor de transporteur reduceert. De aanscherping vloeit voort uit een protocol voor diervoedertransport over de weg. Het PDV is nu bezig om de aanscherping van de GMP-regeling voor transport af te

Safe Feed
Safe Food

Het Productschap Diervoeder faciliteert met de GMP+-regeling een HACCP-waardige kwaliteitsborging van diervoeder in de keten van grondstof tot en met transport en veehouderij. Onafhankelijke instellingen voeren de controle en certificatie uit.

alert: het roept bedrijven op om knoeierij te melden bij het PDV. Zo kan gericht actie worden ondernomen tegen bedrijven die zich niet aan de regels houden, en daarmee de voederveiligheid ernstig kunnen schaden. Naar aanleiding van recente gevallen van vervalsingen van het GMP-certificaat voor wegtransport, onderneemt

het PDV stappen om de fraudeur op te sporen en daartegen juridische stappen te ondernemen. Daarnaast blijft het productschap dit soort gevallen melden aan alle belanghebbenden via de PDV-website.

Drogen van voedermiddelen zonder risico's

Het Productschap Diervoeder (PDV) biedt GMP+-gecertificeerde diervoederbedrijven een uitvoerig rapport en eenvoudig rekenmodel voor het inschatten van risico's bij het drogen van voedermiddelen. Het model geeft een overzicht van risicofactoren in het droogproces, zoals brandstoffen, verbrandingsinstallaties en droogcondities.

Directe droging van voedermiddelen is een veelvuldig gebruikt productieproces. Het nieuwe rekenmodel biedt diervoederproducenten inzicht in het direct drogen van grondstoffen zonder onacceptabele risico's. Hiertoe moeten geaccepteerde brandstoffen worden gebruikt, zoals aardgas, butaan of lichte stookolie. Is het droogproces niet volgens de GMP+-richtlijnen ingericht, dan wordt het betreffende voedermiddel afgewezen, totdat voldoende aanvullende garanties kunnen worden gegeven. Met de invoering van het rekenmodel en het daaronder liggende rapport sluit de GMP+-regeling het gebruik van afvalstoffen in droogprocessen voortaan uit.

Het is voor het eerst dat informatie over de risico's bij het drogen van voedermiddelen sectorbreed in kaart is gebracht en beschikbaar wordt gesteld. Aanleiding voor het onderzoek zijn dioxineverontreinigingen in het verleden van voedermiddelen als citruspulp en broodmeel. Het onderzoek is uitgevoerd door CCL Research in opdracht van het Productschap Diervoeder. Het rapport Studie naar droogprocessen voor diervoedergrondstoffen en HACCP en het rekenmodel zijn te vinden op de website van het Productschap Diervoeder, www.pdv.nl.

Feedback is een uitgave van het Productschap Diervoeder voor ondernemingen en organisaties in de keten van feed tot food.

Redactie: Productschap Diervoeder, PRLT food & agribusiness communicatie

Vormgeving: Vincent Schepman

Fotografie: Hans Dijkstra, Productschap Diervoeder, Raiffeisen-Gruppe, Hans Sas

Druk: Joh. Enschedé Amsterdam

ISSN: 1572-5243

Productschap Diervoeder

Postbus 29739

2502 LS Den Haag

T +31(0)70 370 85 03

F +31(0)70 370 82 90

E pdv@hpa.agro.nl

www.pdv.nl